

Til Tana fra Themsen 50 år senere

Tanaelven renner som før, stor og mektig. Ellers er alt annet forandret siden forrige gang Bettine Palmstrøm (77) var i Finnmark.

OLE MAGNUS RAPP
(tekst og foto)

Tana

Her var ingen vei, ingen bro, ingen trær, ingen skikkelige hus, ikke strøm, ikke innlagt vann. Ingenting. Men uforglemmelig og kjempetrivelig, minnes hun i dag. Denne uken har hun vært på gamle trakter. Med seg har hun boken «Fra Themsen til Tana», en personlig kjærlighetserklæring til folket, naturen og miljøet i nord.

For London-kvinnen ble det fem uforglemmelige år som sorenskriverfrue, lærer og freelance-journalist i Finnmark. Hun var med samene på ulvejakt, gravde gull i Karasjøkka, kjørte rein og opplevde vinterstormer. I Aftenposten skrev hun detaljert om sitt nye liv i nord.

For 50 år siden kom Bettine Palmstrøm til Finnmark, og samene ga henne tilnavnet «Sundi-eamit», maktens kone. Den unge London-kvinnen var nygift med «makten» - den da nyutnevnte sorenskriveren i Øst-Finnmark, juristen og Osломannen Finn Palmstrøm. Hans distrikt omfattet et område på størrelse med halve Danmark. Norsk, samisk og finsk var rettspråk, og den engelskspråklige fru Palmstrøm førte protokollene.

Mens sorenskriver Palmstrøm var opptatt av å få rettsvesenet til å fungere i det krigsherjede fylket,

jordgammer. Men vi fikk sjelden være alene i vår brakke. Mange trengte husrom, og det kunne ofte bli trangt, sier hun.

Født i London

Historien om Bettine og Finn Palmstrøm ville egne seg som forbilde i en romantisk roman. Bettine Marie Ridley var født i London, og utdannet ved en fransk klosteskole. Under krigen var hun sekretær ved Den norske regjeringens presse- og informasjonskontor i London. Han var jurist med aktiv krigsinnsats bak seg, blant annet i Kompani Linge, og utkommandert til London som forsvarer ved krigsretten.

Etter krigen ble han bedt om å søke sorenskriverembedet i Øst-Finnmark; han fridde til Miss Ridley, og hun svarte ja i visshet om at nå gikk ferden nordover.

Engelske kvinner var i generasjoner vant med å følge sine koloniene rundt om i verden. Jeg trodde Finnmark ikke var så ulik slike kolonier, sier hun. Derfor gikk det bokstavelig talt kaldt nedover ryggen på meg da jeg fra hurtigruten så en iskald kyst uten vegetasjon.

Vannbæring

Kaldt skulle det også bli mang en vinterdag i det provisoriske huset på Elvenes, ved Tanaelvns munning. Minusgradene herjet langs gulvet innendørs, og London-kvinnen lærte fort både kullfyring og vannbæring. Elvenes var et slags senter i Øst-Finnmark. Her var uten sorenskriver, også lege og prest.

Hun lærte også om lange avstander. Sorenskriveren hadde over 200 reisedøgn i året, fra lengst sør på Finn-

VAKKERT: Sammen med venninnen Anne Grete Egeland (t.v.) har Bettine Palmstrøm denne uken besøkt den vakre Tana-dalen og stedet der hun og hennes mann Finn Palmstrøm bodde under gjenreisningen av Finnmark.

TILBAKE: Bettine Palmstrøm (77) var for 50 år siden sorenskriverfrue i Tana. Samene ga henne navnet «Sundi-eamit» - «maktens kone», og tok henne med på både ulvejakt og gullgraving. «Fra Themsen til Tana» er tittelen på hennes bok, en kjærlighetserklæring til folket og naturen.

Jeg minnes godt en reise til Beivassgiedde. Rett skulle settes i den gamle fjellstuen, og jeg var med som re-

belen heter det at man i sitt ansikts sved skal tjene sitt brød. Jeg har fått jobb som kusk for lappfogden, og er nå rett settet for de mest

Nye veier, broer og hus gjør at hun nesten ikke kjenner seg igjen. Men de eldre i bygden minnes sorenskriverfruen med glede. Om å de som

God nyhet til forretningsfolk

÷25%

på Budsjett-

1.11

misk og finsk var rettspråk, og den engelskspråklige fru Palmstrøm førte protokollene.

Mens sorenskriver Palmstrøm var opptatt av å få rettsvesenet til å fungere i det krigsherjede fylket, strevde fru Palmstrøm med å få sorenskriverboligen, eller rettere brakken, til å bli et hjem.

- Vi var egentlig heldige som hadde tak over hodet. Fortsatt bodde mange i

Elvenes var et slags senter Øst-Finnmark. Her var foruten sorenskriver, også lege og prest.

Hun lærte også om lange avstander. Sorenskriveren hadde over 200 reisedøgn i året, fra lengst sør på Finnmarksvidda til lengst nord mot Ishavet. Ferden gikk med rein, hest, elvebåt og lokalbåt. På folkemunn het Palmstrøm bare "Sundi", men respekten for makten kunne variere:

- Jeg minnes godt en reise til Beivassgjedde. Rett skulle settes i den gamle fjellstuen, og jeg var med som referent. Alle var innkalt, men før avreise fra Karasjok kom det melding fra tiltalte. Samenes faste brevskriver Per Hætta hadde formulert tiltaltes tanker: «Jeg har valgt å følge en høyere makt. I Bi-

belen heter det at man i sitt ansikts sved skal tjene sitt brød. Jeg har fått jobb som kusk for lappfogden, og er når rett settes fire dagsreiser unna.»

Denne uken har Bettine Palmstrøm vært tilbake ved Tanabredde. Det tidligere maktsentret Elvenes er nå redusert til en hyttegend.

Nye veler, broer og hus gjør at hun nesten ikke kjenner seg igjen. Men de eldre i bygden minnes sorenskriverfruen med glede. Også de som gikk på Tanas første realskole minnes «Sundi-eamit». De 14 elevene som hadde fru Palmstrøm som lærerinne, ble kløppere i engelsk.

Få leger ønsker et samarbeid med homøopatene

Bare syv prosent av norske leger har eller ønsker samarbeid med homøopater, viser en undersøkelse.

Undersøkelsen har Den norske lægeforsening gjort blant et tilfeldig utvalg av 2019 norske leger under 71 år.

I alt 32 prosent av legene svarer at de er positive i sine råd til pasienter som ønsker å prøve homøopatisk behandling, mens 51 prosent sier de vet for lite til å gi råd. De vel 50 prosent som svarer at de vet for lite om homøopati, svarer samtidig at de vurderer sin kunnskap om dette området som dekkende for sitt behov, skriver Tidsskrift for Den norske lægeforsening.

Leger som har tatt sin utdanning i utlandet, har imidlertid en langt mer positiv holdning til homøopatisk behandling enn leger som har studert i Norge. Kvinnelige leger er også mer positive til denne alternative behandlingen.

- Det beste råd vi kan gi pasienter som ønsker homøopatisk behandling i et positivt samarbeid med sin lege, er at de bør gå til en ung, kvinnelig almenpraktiker som har tatt hele eller deler av sin utdanning i utlandet, heter det i artikkelen i Tidsskrift for Den norske lægeforsening.

Mer utbredt

Homøopatisk behandling er langt mer utbredt i en rekke europeiske land enn i Norge. I Belgia benytter 56 prosent av befolkningen seg av denne behandlingen, mens tallene for Nederland og Frankrike er henholdsvis 31 og 28 prosent. Her tilbyr legene ofte homøopatisk behandling selv eller de har samarbeid med homøopater.

Mens få norske leger ønsker samarbeid med homøopater, foreslår 21 prosent av britiske sykehusleger og 49 prosent av almenpraktikerne henvisning til homøopati for sine pasienter.

NTB

Gynekologiske operasjoner

Erfarne spesialister utfører de fleste gynekologiske operasjoner og laparoskopier (kikkehulls-kirurgi).

Ved laparoskopi utføres inngrepene skånsomt og som oftest poliklinisk, slik at du raskt er på bena igjen.

Vi holder til i Borgenveien 2 A, fem minutter fra Majorstuen. Ring oss for timebestilling eller nærmere informasjon på telefon 22 95 75 00.

VOLVAT
MEDISINSKE SENTER

SYDEN I SOMMER

KYPROS

RING 810 01 010

Tjøreborg

Man. - Fre.: 08.30 - 17.00. Lør.: 09.00 - 14.00.
Oslo: Grensen 9. Bergen: Strandgt. 62. Stavanger: Breigt. 14.

PRIMERA LEASING

20 biler til kampanjepris

Kr. 998,-
+mva.

4 og 5 dørs. Vell. pris 243.400,-
2 år - 40.000 km.
Forskuddsleie kr. 25.000 + mva.

SIKKERHET:

- Kollisjonspute
- ABS bremses
- Multilink forstilling
- Sikkerhetsbjelker i dørene
- Hodestøtter i baksete
- Høyt monterte bremselys

UTSTYR:

- 16 V Twin cam motor 125 hk
- Integrerte lakelys foran
- Hekkspoiler/sideskjørt
- Totell 60/40 baksete
- Sentrallås
- Farget glass
- El. oppvarm. forseter

Birger N. Haug

ASKER
Fekjan 29
1360 Nesbru
Tlf. 67 15 40 00

BÆRUM
Olav Ingstads v. 14
1351 Rød
Tlf. 67 15 40 00

OSLO SKØYEN
Gustav Vigeland's v. 1
0274 Oslo
Tlf. 22 44 73 40

OSLO ENSJØ
Ensjøvn. 16
0655 Oslo
Tlf. 22 67 27 00

på Budsjettbilletten

Braathens SAFE gir 25% rabatt på Budsjettbilletten i Norge. Priseksempel Oslo - Bergen/Stavanger t/r kr 1.420,-. Oslo - Trondheim t/r kr 1.485,-. Oslo - Tromsø t/r kr 2.920,-.

Billetten må kjøpes senest 4 dager før avreise. Du må reise tur/retur med Braathens SAFE, og det er bare mulig å endre hjemreisen. Tilbudet gjelder frem til 31. oktober, på reiser mellom følgende steder: Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim, Evenes, Bodø, Tromsø og Oslo - Haugesund.

God nyhet til BRACard-medlemmer:

10.000
ekstra bonuspoeng

Ved hver 5. tur/retur reise eller hver 10. enkeltreise til normalpris eller med Budsjettbilletten får du 10.000 ekstra bonuspoeng, hvor du enn reiser med Braathens SAFE resten av året. Velkommen ombord.

50
1946 - 1996
BRAATHENS SAFE

Billetter får du i alle reisebyråer og hos Braathens SAFE på tlf. 67 58 60 00 eller Braathens SAFE lokalt. Internett <http://nettvik.no/braathens>.